

150 jaar Max Havelaar

Ik zal het hooren

Tenor, cello en piano

Gilbert Huybens
Maarten Van Ingelgem
Petra Vermote
Johan Sluys
Erika Budai

In opdracht van de HUB (Hogeschool-Universiteit Brussel)

Wereldpremière 15 oktober 2010 Koninklijk Conservatorium Brussel

Opedragen aan mevrouw Marie-Thérèse Paternoster

D/2010/6045/036

Copyright EUPRINT editions, Parkbosstraat 3, B-3001 Heverlee

Tel.: +32-(0)16-40.40.49 Fax: +32-(0)16-40.70.49

www.euprint.be info@euprint.be

© EUPRINT ed., Parkbosstraat 3, B-3001 Heverlee
Tel. : +32-16-40.40.49 - Fax : +32-16-40.70.49

info@euprint.be - www.euprint.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

D/2010/6045/036

IK ZAL HET HOOREN

Ten einde raad en zo arm als Job schreef Multatuli, pseudoniem van Eduard Douwes Dekker (1820-1887), op een zolderkamer van het estaminet *Au Prince Belge* in de huidige Arenbergstraat in Brussel zijn *Max Havelaar, of de koffij-veilingen der Nederlandsche Handel-Maatschappij*. Op 22 september 1859 meldde hij in een brief aan zijn vrouw Tine dat hij 'sedert vele dagen' bezig was 'met het schrijven van een ding dat misschien wel drie deelen groot wordt' en al op 13 oktober 1859 juichte hij: 'Lieve hart mijn boek is af, mijn boek is af!' Het boek verscheen in mei 1860 in Amsterdam en liet volgens het woord van Tweede Kamerlid Wolter Robert baron van Hoëvell meteen een 'rilling' door Nederland gaan.

De felle aanklacht tegen de koloniale misstanden in Nederlands-Indië, het schrijnende lot van de dappere aanklager, en dat in combinatie met de nieuwe en frisse taal en de gedurfde verhaalstructuur verrasten het establishment van toen en maakten het werk op slag tot een mijlpaal in de geschiedenis van de Nederlandse letterkunde. Willem Elsschot schreef op 14 september 1950 over Multatuli: 'Uit zijn as is de hele moderne Nederlandse literatuur opgeflakkerd. Zijn cultus is ons aller heilige plicht.' *Max Havelaar* inspireerde echter niet alleen schrijvers, maar ook componisten zoals de Nederlanders Richard Hol en Julius Hijman, en de Vlamingen Lodewijk Mortelmans en Karel Albert.

In het kader van de 150ste verjaardag van de eerste uitgave van *Max Havelaar* nam de HUB (Hogeschool-Universiteit Brussel) het initiatief om op 15 oktober 2010 een concert te organiseren in het Koninklijk Conservatorium van Brussel met de *Max Havelaar* muziek van de vier genoemde componisten. Maar de HUB gaf daarenboven de opdracht aan vijf Vlaamse componisten om het beroemdste gedicht uit *Max Havelaar*, *Ik weet niet waar ik sterven zal*, met de slotzin *Ik zal het (niet) hooren*, te toonzetten voor tenor, cello en piano. Volledig onafhankelijk van elkaar en geheel vrij in de muzikale uitwerking zetten de componisten de vijf strofen van het gedicht op muziek: Gilbert Huybens nam de eerste strofe voor zijn rekening, Maarten Van Ingelgem de tweede, Petra Vermote de derde, Johan Sluys de vierde en Erika Budai de vijfde.

Om de viering van 150 jaar *Max Havelaar* een blijvend karakter te geven, bracht de HUB ook een cd uit met de vier bestaande werken én het opdrachtwerk dat op 15 oktober 2010 in wereldpremière ging. Van die cd met als titel *Ik zal het hooren. Max Havelaar getoonzet* werden duizend genummerde exemplaren geproduceerd.

De Vlaamse herdenking van 150 jaar jaar Max Havelaar door de HUB was slechts mogelijk dankzij de milde steun van velen, maar in het bijzonder van mevrouw Marie-Thérèse Paternoster, aan wie de vijf componisten dan ook graag hun werk opdragen ter gelegenheid van haar honderdste verjaardag.

Gilbert Huybens en Philip Vermoortel

De hier weergegeven tekst is die uit het handschrift van Max Havelaar, geschreven in 1859 en in 1949 uitgegeven door Garnt Stuiveling. De vijf componisten hebben hun werk op deze tekst gebaseerd.

Ik weet niet waar ik sterven zal.

Ik heb de groote zee gezien aan de zuidkust toen ik daar was met mijn' vader, om zout te maken;
Als ik sterf op de zee, en men werpt mijn ligchaam in het diepe water, zullen er haaijen komen;
Zij zullen rondzwemmen om mijn lijk, en vragen: 'wie van ons zal het ligchaam verslinden dat daar daalt in het water?' –
Ik zal het niet hooren.

Ik weet niet waar ik sterven zal.

Ik heb het huis zien branden van PA-ANSOE, dat hijzelf had aangestoken, omdat hy mata-glap was;
Als ik sterf in een brandend huis, zullen er gloeiende stukken hout neêrvallen op mijn lijk;
En buiten het huis zal een groot geroep zijn van menschen die water werpen om het vuur te dooden;–
Ik zal het niet hooren.

Ik weet niet waar ik sterven zal.

Ik heb den kleinen SI-OENAH zien vallen uit den KLAPPABOOM, toen hij een KLAPPA plukte voor zijne moeder;
Als ik val uit een' klappaboom zal ik dood nederliggen aan den voet, in de struiken, als SI-OENAH;
Dan zal mijne moeder niet schreijen, want zij is dood. Maar anderen zullen roepen: 'Zie, daar ligt Saïdjah!' met harde
stem;–
Ik zal het niet hooren.

Ik weet niet waar ik sterven zal.

Ik heb het lijk gezien van PA-LISOE, die gestorven was van hoogen ouderdom, want zijne haren waren wit;
Als ik sterf van ouderdom, met witte haren, zullen de klaagvrouwen om mijn lijk staan;
En zij zullen misbaar maken, als de klaagvrouwen bij PA-LISOE's lijk; en ook de kleinkinderen zullen schreijen, [zeer] luid;–
Ik zal het niet hooren.

Ik weet niet waar ik sterven zal.

Ik heb velen gezien te BADOER die gestorven waren. Men kleepte hen in een wit kleed, en begroef hen in den grond;
Als ik sterf te BADOER, en men begraaft mij buiten de dessah, oostwaarts tegen den heuvel waar het gras hoog is;
Dan zal ADINDA daar voorbijgaan, en de rand van haar' SARONG zal zachtkens voortschuiven langs het gras,....
Ik zal het hooren.

Ik zal het hooren

(strofe 1)

T.: Multatuli

M.: Gilbert Huybens

Adagio ♩ = 56-58

Musical score for the first system, featuring Tenor, Violoncello, and Piano parts. The Tenor part begins with a long note on G4, followed by a melodic line. The Violoncello part starts with a long note on G2, followed by a melodic line. The Piano part features a complex harmonic accompaniment. The tempo is marked **Adagio** with a metronome marking of ♩ = 56-58. The score includes performance instructions: *niente* (with a hairpin), *ben legato misterioso*, and *hold notes (h.n.)*. A 'V' marking is present above the Tenor staff.

Musical score for the second system, continuing the Tenor, Violoncello, and Piano parts. The Tenor part continues with a melodic line. The Violoncello part continues with a melodic line, including a triplet of eighth notes. The Piano part continues with a complex harmonic accompaniment. The score includes performance instructions: *ben legato misterioso* and *hold notes (h.n.)*. A '4' marking is present above the Tenor staff.

6

poco *h.n.* *poco*

8

Ik weet niet waar ik

poco *h.n.* *rit.* *mf*

10

ster - ven zal. Ik heb de groo - te

Ik zal het hooren

(strofe 2)

T.: Multatuli

M.: Maarten Van Ingelgem

ca. 10" ca. 5" $\text{♩} = 76$ *pp* *poco* *mf*

Tenor

Violoncello

Piano

f *ppp* (echo) *mp* *p* *pp* *mp*

P *U.C.* *T.C.*

M TM GM M → L

Detailed description: This system of the musical score features three staves. The top staff is for Tenor, the middle for Violoncello, and the bottom for Piano. The Tenor part begins with a note marked 'ca. 10"', followed by another marked 'ca. 5"'. The tempo is indicated as quarter note = 76. Dynamics range from *pp* to *mf*, with a 'poco' marking. The Violoncello part starts with *pppp*. The Piano part starts with *f*, followed by *ppp* (echo), *mp*, *p*, *pp*, and *mp*. Performance instructions include *P*, *U.C.*, and *T.C.*. Fingerings are indicated as M, TM, GM, M, and → L.

$\text{♩} = 56$ *meno mosso*

6 *f* *p*

(L) *(non dim.)* *P*

sul pont. *con sord.*

mp *pp*

mp *mf* *pp* *ppp*

U.C.

(♩ = ingeduwd houden)

Detailed description: This system continues the musical score. It starts with a tempo marking of quarter note = 56 and 'meno mosso'. The top staff has a dynamic of *f* that changes to *p*. The middle staff has a dynamic of *(L)* and *(non dim.)*, with a *P* marking. Performance instructions include *sul pont.* and *con sord.*. Dynamics include *mp*, *pp*, *mp*, *mf*, *pp*, and *ppp*. A *U.C.* instruction is present. A note with a fermata is marked as *(♩ = ingeduwd houden)*. There are also triplets of eighth notes in the piano part.

♩ = 112

11

8

p Ik weet

(senza sord.)

pp

rit. ----- a tempo

p *mp* *poco* *p*

T.C.

P

15

8

mf *p* nie - t waar ik ster - ven za l.

mf *pp* cresc. poco a poco

♩ = 112

mf *pp*

U.C.

20

8

mf Ik heb het hui - s het hui - s

mf

U.C.

Ik zal het hooren

T.: Multatuli

(strofe 3)

M.: Petra Vermote

♩=76

Tenor

Violoncello

Piano

pp *mp*

f *mf*

l.v.

Ped.

3 humming

pp M

M

l.v.

Ped.

5

p ik weet _____ niet _____ waar _____ *mp*

l.v.

mf

Ped.

7

8 *poco f*

ik ster ven zal

p *mf*

Ped. *Ped.*

9

$\text{♩} = 63$

8

sul pont.

mp *mf*

$\text{♩} = 63$

mp *p* *mf*

Ped. *Ped.* *Ped.*

11

8 *mf* *f*

ik heb den klei - nen Si - OE - NAH

mp *pp*

p *f*

Ped. *Ped.*

Ik zal het hooren

T.: Multatuli

(strofe 4)

M.: Johan Sluys

Non troppo lento ♩ = 54 *mf*

Tenor Ik weet niet

Non troppo lento ,

Violoncello *mf* *espress.*

Piano *p*

mp *p* *pp* *mp* *p* *pp*

Ped. sempre tenuto

- o De rechterpedaal blijft gedurende het hele stuk ingedrukt. Bij voorkeur geen linkerpedaal gebruiken (om de helderheid te bewaren).
- o De noten die kleiner gedrukt staan, worden minder luid gespeeld dan de noten met een normale lay-out.

7 3

ik weet niet waar ik ster - - - ven zal

port. *mp* *p* *pp*

11 *mp* *acc.*

waar ik ster - - - ven zal.

mp *p* *sf*

pizz. (muffled)

acc.

mp *p* *pp* *mp*

17 Poco più mosso $\text{♩} = 66$

mf

8

lk

cresc. *mf* *pizz.* *arco*

sempre dolce

pp *p* *pp* *mp* *pp* *p*

8va

22

8

heb, ik heb het lijk ge-zien van PA LI SOE,

pizz. *arco* *mf*

sempre dolce

pp *mp* *pp* *p* *pp*

8va

27

8

die ge-stor-ven was van ho-gen ou-der-dom, want

pizz. *arco*

sempre dolce

mp *pp* *p* *pp*

8va

32 *mf*
 zij - ne ha - ren wa - ren wit;

port. port. *pizz.*
mp sf

(8)
8va
mp pp p pp mp

37 *accel.* . . . . (♩=76) (♩=88) (♩=100) (♩=112) (♩=126) (♩=♩)

sf

accel. . . . . (♩=76) (♩=88) (♩=100) (♩=112) (♩=126) (♩=♩)

(8)
p pp mp p

43 (♩=72) (♩=80) (♩=92) (♩=112) (♩=132) (♩=♩)

sf
 (♩=72) (♩=80) (♩=92) (♩=112) (♩=132) (♩=♩)

(8)
mp

1) De tempocijfers tussen haakjes vormen enkel een leidraad voor een continue accelerando.

Ik zal het hooren

T.: Multatuli

Moderato $\text{♩} = 58$

(strofe 5)

M.: Erika Budai

INTRO

Tenor

Violoncello *mp* molto espressivo

Piano

5

legato (con ped.) *mp* espress.

mp 2 2

8

2 2

11

Nocturne

14

Ik weet niet waar ik

17

ster ven zal. Ik heb ve - len ge - zien te BA - DOER die ge - stor - ven

20

wa - ren.

mf *f*

mf *f*

23

Men kleed - de hen in een wit kleed, en be - groef hen in den

mf

mp

26

grond;

mf *poco rit.* *mp*

poco rit.

Ik zal het hooren

(strofe 1)

T.: Multatuli

M.: Gilbert Huybens

Adagio $\text{♩} = 56-58$

musical notation for measures 1-5, featuring a bass clef, common time signature, and a dynamic marking of *niente* with a hairpin. The music includes a trill and a triplet.

musical notation for measures 6-11, featuring a bass clef and various time signatures (3/4, 2/4, 3/4, 2/4). It includes a triplet and a dynamic marking of *poco a poco rit.* transitioning to *a tempo*.

musical notation for measures 12-16, featuring a bass clef and various time signatures (3/4, 2/4, 3/4, 2/4). It includes a trill and a triplet.

musical notation for measures 17-19, featuring a bass clef and various time signatures (2/4, 3/4, 2/4). It includes a *solo* marking and triplets.

musical notation for measures 20-23, featuring a bass clef and various time signatures (2/4, 3/4, 2/4, 3/4). It includes triplets and a dynamic marking of *poco a poco crescendo e stringendo* leading to *f rit.*

musical notation for measures 24-29, featuring a bass clef and various time signatures (3/4, 4/4, 3/4, 2/4). It includes a triplet and a dynamic marking of *pont.*

musical notation for measures 30-35, featuring a bass clef and various time signatures (3/4, 2/4, 3/4, 2/4). It includes a triplet.

musical notation for measures 36-40, featuring a bass clef and various time signatures (3/4, 2/4, 3/4, 2/4). It includes triplets and a dynamic marking of *poco rit.*

Ik zal het hooren

(strofe 2)

T.: Multatuli

M.: Maarten Van Ingelgem

ca.10" ca.5" $\bullet = 76$ (non dim.)

pppp *sul pont.*

$\bullet = 56$ *con sord.* *rit.* *senza sord.*

pp *rit.* *senza sord.*

a tempo $\bullet = 112$

pp *mf* *pp* *cresc.*

$\bullet = 132$ *mf* *tenor*

mf *tenor*

Ik heb het hui - s het hui - - - s

$\bullet = 132$ *cresc.* *f*

cresc. *f*

Ik heb het hui - s het hui - s het hui - s

$\bullet = 132$ *mf*

mf

zien bran - - - den Ik heb het huis

Ik zal het hooren

(strofe 3)

T.: Multatuli

M.: Petra Vermote

The musical score is written for a single melodic line, likely a lute or guitar, in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It consists of 40 measures, divided into two systems of five staves each. The first system (measures 1-5) starts with a tempo marking of quarter note = 76 and dynamic markings of *pp* and *mp*. The second system (measures 6-10) begins with a tempo change to quarter note = 63 and includes performance instructions like 'sul pont.' and '5'. The third system (measures 11-15) features dynamics of *mp*, *p subito*, and *mp*. The fourth system (measures 16-20) includes 'quasi sul pont. sul pont.', 'ord.', and dynamics of *mp*, *f*, *pp*, and *sfz p subito*. The fifth system (measures 21-25) contains dynamics of *mp*, *mf*, *mp*, *sfz p subito pp*, and *mp*. The sixth system (measures 26-30) has dynamics of *mf*. The seventh system (measures 31-35) includes dynamics of *mp*, *mf*, *mp*, *p subito*, and *mp*. The eighth system (measures 36-40) features dynamics of *mp*, *mf*, *gliss.*, *p*, *mf*, and *mf*. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and trills.

Ik zal het hooren

(strofe 5)

T.: Multatuli

M.: Erika Budai

♩. = 58

mp molto espressivo

6 *mp*

11 *mf* *f*

16 *mf* *f*

25 *mf* poco rit. *mp*

30 *espress.* *f*

36 *mp*

43 *f* *p*

47 *mp* *mf* *f* Epitaphe